εἴτε ἀπὸ προνόμια ποὺ θὰ χάσουμε ἀπ' τὸ σύντριμμα τῆς ὑπεροχῆς τῶν λίγων, γι' αὐτὸ τὸν ἀφανίζουμε ὡς τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ ξυπνήση καὶ σ' ἐμᾶς μιὰ πολιτικὴ ζωὴ ἀνταξιώτερη τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ξεχερσώση τὸ ἔδαφος, ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ βγῇ καὶ σ' ἐμᾶς ἕνας Μπέμπελ, ποὺ νὰ μὴν ἔχη γνώμονά του τὸ ἀτομικὸ συμφέρο, ἰδανικό του πῶς νὰ νέβη στὴν ἀρχὴ μονάχα ἢ νὰ πλατσικολογήση, μὰ τὰ συμφέροντα τὰ γενικὰ τῆς τάξης, ποὺ θὰ τὸν στείλη νὰ τὴν ἀντιπροσωπέψη. Ἀληθινὸ ἰδανικὸ λαχταροῦμε νὰ δοῦμε, εἰλικρινῆ φωνὴ νὰ κούσουμε, χαρακτῆρα νὰ ντικρύσουμε, ράχη ποὺ δὲ λυγάει. Ὦ σεῖς, ποὺ τρέμετε μὲ τὸ Ρωμᾶ μαζί, τὸ ξενότροπο φάσμα (!), γυρίστε γύρω σας καὶ πέστε μου ἂν βλέπετε ἕνα χαρακτῆρα, ἂν αὐτιάζεστε μιὰ φωνὴ ἀλήθειας, ὅζω ἀπ' τὸ στενὸ κύκλο τῆς γλωσσικῆς ἀνταρσίας. Τὴ μοῖρα τους κλαῖνε μονάχα οἱ πανέλληνες ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, ζωὴ γυρεύουν καὶ φωνάζουν, μὰ ὅπου σπαρταράει αὐτή, τρέμουν νὰ πλώσουν χέρι νὰ τὴν πιάσουν. Κι ἀλήθεια γιὰ νὰ τὴν ἀδράξη αὐτὴ κανένας χρειάζεται κάποια δύναμη· καὶ πρῶτα πρῶτα δύναμη νὰ παλλαχτῇ ἀπ' τὴν πρόληψη, ἀπ' τὶς ἀλυσίδες τῆς τάξης του.

*

Καὶ γιὰ νὰ τελειόνω: Σὲ ὅ,τι μοῦ ἀπαντᾶ ὁ Ρωμᾶς, ὡς εἴδαμε, τοῦ κάκου ζήτησα νὰ βρῶ μιὰ βάση κ' ἕνα σύστημα στὴ σκέψη. Ἐπιχειρήματα καὶ ὁρισμοὶ χωρὶς ἀπόδειξή τους, ἀράδιασμα ἀπὸ συμπτώματα κ' ἱστορικὰ φαινόμενα, χωρὶς καμμιὰ ἐξήγησή τους. Συγκεραλαιώνοντας λοιπὸν κ' ἐγὼ τὴν ἀνταπάντησή μου αὐτή, μοῦ ἐπιτρέπεται, θωρῶ, νὰ τοῦ προβάλλω τἀκόλουθα ρωτήματα:

α) Πῶς φαντάζεται τὴν ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας γενικὰ ἀπ' τὴν ἀρχή της ὡς τὰ τώρα;

β) Ποιοὶ εἶναι οἱ παράγοντες, ποὺ προσδιορίζουν, κατὰ τὴ δική του γνώμη, αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη, ὅσο δὲν τὴν ἀρνεῖται;

γ) Ἡ κοινωνικὴ πάλη, ποὺ παραδέχτηκε ὡς συντελεστή της, ποῦ ἔχει τὴ βάση της καὶ τί ὁρίζει τὸ προοδευτικὸ ἢ καταστρεφτικό της;

δ) Τί ρόλο παίζει γενικὰ ἡ ἐλεύθερη θέληση τοῦ ἀνθρώπου στὴν κοινωνικὴ ἐξέλιξη; Ὑποταζεται δηλ. αὐτὸς σὲ κάποιους νόμους, ποὺ βρίσκουντ' ἔξω ἀπὸ τὴ θέλησή του, ἢ δίνει στὴν ἐξέλιξη ὅποια διεύθυνση τοῦ ἀρέσει;

ε) Οἱ κάθε φορὰ ἰδέες τῶν ἀνθρώπων, ἂν τὶς ἀναγνωρίζη ὡς συντελεστὴ τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης, ἀπὸ ποῦ προέρχονται καὶ πῶς γεννιῶνται;

Μόνο μιὰ ἀπάντηση σ' αὐτά, μόνο μιὰ βάση δηλ. στὴ συζήτησή μας θὰ μποροῦσε νὰ τῆς δώση λόγο νὰ ἐξακολουθήση, χύνοντας λίγο φῶς στὸ ζήτημά μας. Ἀλλοιώτικα τὰ πράματα συγχύζουνται περσότερο ἀντὶ νὰ ξεδιαλύνουν. Καὶ τὸ ζήτημα, ποὺ ἄνοιξ' ἐδῶ, ἐγὼ τουλάχιστο τὸ βλέπω ὄχι ὡς συμφέρον μονάχα μιᾶς τάξης, μὰ ἀλάκαιρης τῆς κοινωνίας, ποὺ προορισμός της μοναχὸς δὲν εἶναι νὰ κάμη νέο Βυζάντιο, ἀλλὰ πολιτισμένο ἔθνος, νὰ ξαναγεννηθῇ σὲ λαὸ ἀντάξιο τῆς σημερνῆς ζωῆς κ' ἐπὶ τέλους—γιατί ὄχι τάχα;—τοῦ περασμένου του καὶ τῶν παραδόσεών του. Ἄλλος μπορεῖ νὰ κρίνη μ' ἐλαφρὴ συνείδηση καὶ καταφρόνια ἕναν πολιτισμό, ὅπως ὁ Κατωχωρίτικος. Ὁ σωβινισμὸς τὸ ξέρουμε πόσο τυφλώνει. Τὸ πῶς ἀπ' τἄλλο μέρος καταφεύγει στὰ φῶτα τοῦ περιφρονούμενου καὶ περιγελούμενου πολιτισμοῦ, οὔτε κὰν τὸ συλλογιέται. Κι ἂν ἡ φιλολογία κ' ἡ τέχνη τῶν λαῶν εἶν' ἕνα ἀπὸ τὰ μέτρα κρίσεως τοῦ πολιτισμοῦ τους, ὅποιος στοχάζεται γιὰ ἀνάξιο ἐθνικὸ ὄνειρο τοῦ μέλλοντος ἕναν πολιτισμό, ποὺ θὰ γεννοῦσε καὶ σ' ἐμᾶς μιὰ μέρα ἕναν Μενιέ ἢ ἕναν Μάτερλιγκ, ἕναν Ἰσράελ ἢ ἕναν Ἑϊγερμανς, ἂς μὲ λιθοβολήση. Τὸ ἀξίζω.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

"Ο ΝΟΥΜΑΣ„

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δρ. 7. Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τρίμηνες (2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια· Εθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδερόδρομου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Κοινοβουλευτικὲς ἀνοησίες — Ἐκ τοῦ κατὰ Στάην—Ὁ κ. Δραγούμης—Τί ἀγνοεῖ ὁ κ. Μαυρομιχάλης—"Αδικα! "Αδικα!

ΑΞΙΖΕΙ νὰ παθανατιστοῦνε δῶ, σ' αὐτὴ τὴ στήλη, οἱ κοινοβουλευτικὲς ἀνοησίες ποὺ ξεστομιστήκανε τὴ Δευτέρα βράδι στὴ Βουλὴ κατὰ τοῦ Ψυχάρη καὶ τῆς Ἐθνικῆς γλώσσας. Τὴν κριτική τους τὴν κάνει ὁ συνεργάτης μας κ. Σ. Χαρλῆς σ' ἄλλη στήλη. Ὥστε μιὰ ξερὴ περίληψή τους μόνο θὰ δώσουμε μεῖς.

Κ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ. Πρέπει νὰ παρακαλέσουμε τὴ Γαλλικὴ Κυβέρνηση νὰ πάψει τὸν Ψυχάρη γιατὶ τὴν ξεγελάει πῶς διδάσκει νεοελληνικά, ἐνῶ διδάσκει ἄλλη γλώσσα δική του.

ΣΤΑΗΣ. Φταίει ἡ Ἑλλ. Κυβέρνηση ποὺ ἴσαμε τώρα δὲ μεσολάβησε στὴ Γαλλικὴ Κυβέρνηση καὶ δὲν τῆς ἄνοιξε τὰ μάτια.

ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΒΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Στὰ ταξίδια μου ποῦκαμα στὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμὸ πείστηκα πῶς ἂν καθιερωθεῖ ἡ δημοτικὴ γλώσσα, πάει, χάνεται ὁ **σύνδεσμος τοῦ Ἑλληνισμοῦ**! ! ! ! *(κ' ἕπεται συνέχεια ἀπὸ θαμαστικά).*

ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ. Ἔχει καθήκον ὁ Ὑπουργὸς νὰ φροντίσει καὶ γι' αὐτὰ ποὺ γίνουνται στὴν Ἑλλάδα «ἅπου ἄνδρες μισθοδοτούμενοι ἀπὸ τὸ Κράτος **ἐπιμένουν** *ὑποστηρίζοντες τὴν Δημοτικὴν γλώσσαν».*

ΡΟΥΦΟΣ (ἰσόβιος ὑποψήφιος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἡ δημοτικὴ δὲν εἶναι γλώσσα, εἶναι **βδέλυγμα** *γλώσσας (ἀπαράλλαχτα καθὼς μερικοὶ εἶναι βδέλυγμα τῆς Βουλῆς, λέμε μεῖς).*

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (κρῖμα! κρῖμα!) Εἶναι ἀνόγκη νὰ συζητεῖ ἡ Βουλὴ γιὰ ζήτημα ποὺ τόχει καταδικάσει πιὰ ἡ ἐθνικὴ συνείδηση;

Κ. ΚΟΥΜΟΥΝΤΟΥΡΟΣ. «Ὁ Ψυχάρης εἶναι **μισθωτὸν** *ὄργανον καὶ πρέπει νὰ ἐνεργήσωμεν νὰ μὴ ἀπατῶνται οἱ Γάλλοι ὅτι ἡ γλῶσσα τὴν ὁποίαν διδάσκει εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα».*

ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ Πρέπει νὰ **ψωτιστεῖ** *(!!!) ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνηση γιὰ τὸ ζήτημα.*

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ (ξαναμασσάει ὅσα εἶπαν οἱ παραπάνου).

Εἰπωθήκανε κι ἄλλες ἀνοησίες, μὰ ποῦ τόπος καὶ στομάχι νὰν τὶς ἀραδιάσει κανεὶς ὅλες. Αὐτὲς ποὺ ἀναφέραμε σώνουν καὶ παρασώνουνε νὰ ρεζιλέψουν τὴν Ἑλληνικὴ Βουλὴ ὄχι μονάχα στὰ μάτια τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ στὰ μάτια κάθε λογικοῦ ἀθρώπου, ποὺ συνείθισε νὰ βλέπει τὰ πράματα πιὸ ἔξυπνα ἀπὸ τὸν Παπαμιχαλόπουλο καὶ πιὸ τίμια ἀπὸ τὸ Στάη.

*

Ο ΣΤΑΗΣ πάνου στὸ ἠλίθιο ἄφρισμά του ξεστόμισε καὶ τοῦτο· «Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Ψυχάρης ἐκ συγγενικῶν δεσμῶν μὲ τὸν Ρενὰν διωρίσθη διὰ νὰ ἐξοικονομηθεῖ».

Ἂν εἶναι ἢ ὄχι γνωστὸ τοῦτο, δὲν τὸ ξέρουμε. Ξέρουμε μοναχὰ πῶς ὁ Στάης ἔγινε βουλευτὴς καὶ Ὑπουργός, καὶ μάλιστα τῆς Παιδείας (!!!), ὄχι γιὰ κανέναν ἄλλο σκοπὸ παρὰ γιὰ νὰ ξεγελάσει καμιὰ πλούσια νύφη καὶ τὴ βάλει στὸ χέρι, ὅπως δὰ καὶ τὰ κατάφερε. Εἶναι ἀκόμα γνωστὸ πῶς ὁ Στάης σκότωσε σὲ μονομαχία τὸν κατμένο τὸ Χατζηπέτρο, ποὺ εἶταν τόσο κοντόθωρος ὥστε οὔτε τὴν ἄκρη τῆς μύτης του μποροῦσε νὰ καλοδεῖ.

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ κουμάσι βγῆκε νὰ βρίσει τόσο ἀδιάντροπα ἕνα σοφὸ ποὺ τιμάει καὶ τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ τὴ Γαλλικὴ Κυβέρνηση, ὅσο κι ἂ δὲν εἶναι ἄξια ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ νὰ νιώσει τὴν ἀξία του καὶ νὰ βουλεθεῖ.

*

ΜΟΝΟ ὁ κ. Δραγούμης βρέθηκε μέσα στὴ Βουλὴ νὰ μιλήσει φρόνιμα, τίμια καὶ γενναῖα. Ἔδειξε στοὺς *συναδέρφους* του (ποὺ στὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς του ἐδύνατο νὰ τοὺς ἀναγνωρίζει γιὰ τέτοιους) *ποιός* καὶ *τί* εἶναι ὁ Ψυχάρης καὶ συμπέρανε λογικώτατα πῶς «τὸ νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ διδασκαλία τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ψυχάρη διδασκομένης γλώσσης, εἶναι τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἤρχετο ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις νὰ ζητῇ νὰ παγορευθῇ ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα εἰς τὰ Γυμνάσιά μας, διότι ὡς διδάσκεται καὶ ὑφ' ὧν διδάσκεται βεβαίως δὲν εἶναι Γαλλικὴ γλῶσσα αὐτή».

Ἔτσι μίλησε ὁ κ. Δραγούμης· μὰ ἕνας Δραγούμης δὲν εἶναι ἀρκετὸς νὰ σώσει μιὰ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ἀπὸ τὸ ρεζίλεμα ποὔπαθε τὴν περασμένη Δευτέρα.

*

ΜΕΣΑ σ' ὅλα τὰ σοφώτατά του ὁ κ. Μαυρομιχάλης εἶπε καὶ τοῦτο· «Ὁ κ. ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς βεβαίως δὲν ἀγνοεῖ ὅτι ἐν Παρισίοις συνεστήθη ἕδρα νεοελληνικῆς γλώσσης κτλ.»

Ὁ κ. Μαυρομιχάλης ἀγνοεῖ φαίνεται (παράδοξο τοῦτο!) ὅτι ἡ ἕδρα αὐτὴ ἔχει συστηθεῖ πρὸ 103 χρόνια. Ἂν ἀνοίξει τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ψυχάρη «Les etudes de Grec moderne en France (σελ. 4, ἀράδα 32) θὰ διαβάσει τἀκόλουθα· «Le cours de grec moderne à l' École spécial des Langues orientales vivant, y est un des plus anciens; il figure, en effet, sur l' affiche du 15 frimaire an IX (16 décembre 1800), sous ce titre et avec ce texte. Cours de Grec moderne».

Ἀκόμα ἂν κάνει τὸν κόπο ὁ κ. Μαυρομιχάλης κι ἀνοίξει τὸ «Νουμᾶ» (29 τοῦ Φλεβάρη 1904, ἀριθ. 85, σελ. 4) θὰ μάθει ποὺ μπορεῖ νὰν τὸ ἀγνοεῖ κι αὐτὸ) πῶς ὁ Ψυχάρης δὲ διορίστηκε, σὰ νἆναι κανένας τελωνοφύλακας, στὴ θέση ποῦχει σήμερα, μὰ ἐκλέχτηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Γαλλίας καθηγητής, στὴ θέση του Λεγκράν.

Μήπως ἀγνοεῖ ὁ κ. Μαυρομιχάλης πῶς τὸν Ψυχάρη τὸν ψηφίσανε γιὰ τὴν ἕδρα τῆς Νεοελληνικῆς ὁ Weil, ὁ Homoll, ὁ Breal, ὁ Croiset κλπ., ποὺ ξέρουν κάπως καλύτερα ἀπὸ τὸν κ. Ροῦφο κι ἀπὸ τὸν κ. Στάη τί πάει νὰ πεῖ Ἑλληνικὴ φιλολογία;

Μήπως ἀγνοεῖ ἀκόμα ὁ κ. Μαυρομιχάλης (βλέπετε, μιλάμε κοινοβουλευτικώτατα) ὅτι ὁ ἀμαθὴς καὶ προδότης, τὸ μίσθαρνον αὐτὸ ὄργανον, κατὰ τὸν κ. Κουμουντούρο, πῆρε τελευταῖα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση τὸ χρυσὸ σταυρὸ τοῦ Σωτήρα; Πῶς δὲ ζήτησε ὁ κ. Μαυρομιχάλης ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση νὰ τοῦ πάρει πίσω τὸ παράσημο, καθὼς δὰ τὸ πρόστεινε κιόλας στοὺς καφενέδες τῆς Ὁμόνοιας ὁ ὑπερεθνικώτατος ποιητὴς κ. Φ. Πανᾶς; Πῶς;

*

ΑΔΙΚΑ! ἄδικα! φώναξε μέσα στὸ δικαστήριο τοῦ Βόλου ὁ λαὸς γιὰ μιὰ ἀπόφαση ἀδικώτατη ποὔβγαλε αὐτὸ τὸ δικαστήριο. Ὁ λαὸς λοιπὸν ἄρχισε νὰ ξεχωρίζει τὸ ἄδικο καὶ νὰ μὴ φοβᾶται πιὰ νὰν τὸ φωνάζει. Μεγάλη παρηγοριὰ κι αὐτό. Ἀδιάφορο ἂν ἡ Ἀρχὴ ἔπιασε τὸν κ. Ζάχο, τὸ μεγαλόψυχο διευθυντὴ τοῦ «Ἐργάτη» καὶ μερικοὺς ἄλλους σιλελεύτερους πολῖτες καὶ τοὺς ἔρριξε στὴ φυλακή. Αὐτὸ δὲ σημαίνει τίποτα. Ἡ Ἀρχὴ σὰν Ἀρχὴ δουλέψε. Μὰ κι ὁ λαὸς σὰ λαὸς θὰ δουλέψει μιὰ μέρα. Σώνει νἀνοίξει τὰ μάτια του καὶ νὰ δεῖ σὲ ποιό μακελὶ τονὶ σέρνουν οἱ διάφοροι μπόγηδές του. Καὶ θὰν τἀνοίξει τὰ μάτια του ὁ λαὸς καὶ μαζὶ μ' αὐτόνε θἀνοίξει τὰ μάτια του καὶ τὸ Ἔθνος καὶ θὰ δεῖ τοὺς τρομεροὺς Βουργάρους ποὺ ταμπουρωμένοι στὴ Βουλὴ καὶ ἔστ' ἄλλα κάστρα τους τὸν πολεμοῦνε λυσσασμένα καὶ τοῦ καταλωποδυτοῦνε τὸν ἱδρωτά του καὶ τὸ αἷμα του.